

5. Marketynhovыe planы razvytyya veb-studyу: yssledovnye 2017 hoda [Электронны resurs] – Rezhym dostupa: <https://www.cossa.ru/149/155988/href=>

28.08.2018

УДК 330.8:336.743.3
JEL Classification: J690

Челядник Віталій, Балджи Марина

ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті розглянуто проблему безробіття населення на державному та регіональному рівні. Обґрунтовано актуальність поставленої проблеми в теперішній час. Досліджена природа виникнення безробіття та таких його видів, як фактичне, природне, фрикційне, структурне та циклічне та їх взаємозв'язок, означено теоретичну концепцію регулювання безробіття. В статті досліджено рівень безробіття за 2004-2017 роки, а також інфляцію та ВВП за аналогічний період на регіональному та національному рівні. Проблема безробіття неможливо розв'язати повністю в умовах ринкового функціонування економіки України, однак необхідно проводити правильну державну політику в сфері регулювання зайнятості. Аналіз даних показників дозволив простежити зв'язок між даними показниками та підтвердив правильність теоретичної концепції регулювання безробіття. При рівні фактичного безробіття, який нижче природного, в економіці відбувається прискорення інфляції. Це зумовлено неможливістю товаровиробників задовольнити попит покупців через нестачу важливого фактору виробництва – праці. При наявності циклічного безробіття економіка держави та регіону втрачає частину ВВП. Це відбувається згідно з законом Оукена, який показує емпіричний зв'язок між рівнем циклічного безробіття та обсягом недоотриманого ВВП. Тому державна політика в сфері зайнятості повинна ґрунтуватися на балансі

рівня безробіття. Вона повинна мінімізувати втрати ВВП для регіональної та національної економіки та, при цьому, не здійснювати внесок в прискорення інфляції. Впровадження розглянутої концепції державної політики в сфері зайнятості дозволить стабілізувати вітчизняний та регіональний ринок праці на оптимальному рівні та мінімізувати негативні соціально-економічні наслідки даної проблеми для регіонів України, національної економіки та індивіда.

Ключові слова: безробіття, зайнятість, ВВП, інфляція, природний рівень безробіття.

Челядник Виталий, Балджи Марина

ИССЛЕДОВАНИЕ БЕЗРАБОТИЦЫ В УКРАИНЕ И ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

В статье рассмотрена проблема безработицы населения на государственном и региональном уровне. Обоснована актуальность представленной проблемы в настоящее время. Исследована природа возникновения безработицы и таких ее видов, как фактическая, естественная, фрикционная, структурная и циклическая, а также их взаимосвязь, обозначена теоретическая концепция регулирования безработицы. В статье исследован уровень безработицы за 2004-2017 годы, а также инфляция и ВВП за аналогичный период на региональном и национальном уровне. Проблему безработицы невозможно решить полностью в условиях рыночной функционирования экономики Украины, однако необходимо проводить правильную государственную политику в сфере регулирования занятости. Анализ данных показателей позволил проследить связь между данными показателями и подтвердил правильность теоретической концепции регулирования безработицы. При уровне фактической безработицы, который ниже естественного, в экономике происходит ускорение инфляции. Это обусловлено невозможностью товаропроизводителей удовлетворить спрос покупателей из-за недостатка важного фактора производства - труда. При наличии циклической безработицы экономика государства и региона теряет часть ВВП. Это происходит согласно закону Оукена, который показывает эмпирический связь между уровнем циклической безработицы и объемом недополученной ВВП. Поэтому

государственная политика в сфере занятости должна основываться на балансе уровня безработицы. Она должна минимизировать потери ВВП для региональной и национальной экономики и, при этом, не осуществлять вклад в ускорение инфляции. Внедрение рассматриваемой концепции государственной политики в сфере занятости позволит стабилизировать отечественный и региональный рынок труда на оптимальном уровне и минимизировать негативные социально-экономические последствия данной проблемы для регионов Украины, национальной экономики и индивида.

Ключевые слова: безработица, занятость, ВВП, инфляция, естественный уровень безработицы.

Cheliadnyk Vitalii, Baldzhy Maryna

STUDY OF UNEMPLOYMENT IN UKRAINE AND ODESSA REGION

The article considers the problem of unemployment at the state and regional levels. The urgency of the presented problem is grounded. The cause of unemployment and its types such as actual, natural, frictional, structural and cyclical, as well as their interrelation has been studied, the theoretical concept of unemployment regulation has been identified. The article examines the unemployment rate for 2004–2017, as well as inflation and GDP

for the same period at the regional and national levels. The problem of unemployment can not be solved completely in the conditions of the market functioning of the Ukrainian economy, but it is necessary to pursue the correct state policy in the field of employment regulation. Analysis of these indicators allowed us to trace the relationship between these indicators and confirmed the correctness of the theoretical concept of regulating unemployment. With the level of actual unemployment, which is lower than natural, the economy accelerates inflation. This is due to the inability of producers to meet the demand of customers due to the lack of an important factor of production - labor. With cyclical unemployment, the economy of the state and the region loses some of its GDP. This happens according to Okun's law, which shows the empirical relationship between the level of cyclical unemployment and the volume of under-received GDP.

Therefore, government employment policies should be based on a balance of unemployment. It should minimize the loss of GDP for the regional and national economy and, at the same time, not contribute to the acceleration of inflation. Implementation of the considered concept of state employment policy will stabilize the domestic and regional labor market at the optimal level and minimize the negative social and economic consequences of this problem for the regions of Ukraine, the national economy and the individual.

Keywords: unemployment, employment, GDP, inflation, natural unemployment rate.

Постановка проблеми. Актуальність поставленої проблеми пов'язано з питаннями коливання безробіття на державному та регіональному рівнях. Вона зумовлена тими негативними наслідками, які безробіття спричиняє та поглиблює. Це, насамперед, соціальні та економічні наслідки. Для економіки держави це насамперед недовиробництво ВВП, для державного бюджету – недоотримання податків та додаткові витрати на соціальне забезпечення безробітних, для індивіда це насамперед втрата доходу та засобів для існування, для роботодавця – погіршення кваліфікації персоналу в майбутньому, оскільки тривалий термін безробіття працівника знижує його кваліфікацію. Але найбільший негативний вплив безробіття може чинити на суспільство в цілому. Воно спричиняє соціальні потрясіння (страйки робітників, підвищення рівня злочинності, масові виступи населення), котрі можуть спричинити ще глибші потрясіння в суспільстві та мати катастрофічні наслідки. Для найбільш ефективного функціонування економіки важливе значення має рівень безробіття. Занадто високий його рівень призводить сповільнює економічне зростання, занадто низький рівень також має негативний соціально-економічний наслідок – прискорення інфляції. Саме тому важливо підтримувати безробіття на такому рівні, який забезпечував би збалансований стан економіки держави та індивіда.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безробіття – це стан ринку праці, за якого пропозиція праці перевищує попит на працю. З цього випливає, що безробіття існує в умовах перебування ринку праці в нерівноважному стані. Проблемою безробіття займалися такі вітчизняні та іноземні наукові співробітники: Г. Менкью, А. Оукен, С. Івашковський, О. Васильєв, О. Залевська, Ю. Машика, А. Світайлова,

К. Семенова, А. Фесенко та інші. Вищеназвані автори внесли вагомий вклад у вивчення безробіття та його динаміки в Україні. Зокрема, А. Фесенко сфокусувався на соціальних наслідках безробіття, К. Семенова дослідила чинники, які впливають на рівень безробіття та взаємозв'язок економічної кризи та рівня безробіття. О. Залевська проаналізувала рівень безробіття в сільській місцевості.

Однак вище перелічених досліджень недостатньо для вирішення проблеми безробіття в Україні. Це пов'язано з декількома причинами. По-перше, автори сфокусувались на окремих проблемах (безробіття у сільській місцевості, безробіття серед молоді, соціально-економічні наслідки безробіття та його причини), по-друге, автори в своїх наукових працях мало уваги приділили аналізу відносних показників, використовуючи абсолютні, що призводило до спотворення результатів дослідження. Дослідити та спрогнозувати рівень безробіття спробував О. Васильєв у своїй статті «Прогнозування рівня безробіття в Україні». Однак його оцінка безробіття ґрунтується на використанні абсолютних показників та статистичних даних до 2009 року, і на даний момент не може відображати дане явище об'єктивно. При написанні статті використовувались статистичні дані до 2017 року, а прогноз обґрунтовується аналізом відносних показників. Використання відносних показників дозволяє розширити методику оцінки та прогнозування безробіття та доповнює методику, основу на абсолютних показниках.

Виділення невирішених проблем. В статті аналізується динаміка безробіття як на регіональному рівні, так і в цілому по Україні за останні роки. Вітчизняні автори провели глибокий аналіз молодіжного, сільського безробіття та їх соціальний вплив. Проте, не до кінця дослідженою є проблема економічного впливу безробіття на інші соціально-економічні показники та процеси. В статті досліджується рівень безробіття за останні роки та зв'язок між безробіттям та такими економічними показниками як рівень ВВП та інфляція. Зв'язок між рівнем безробіття та рівнем ВВП дослідив А. Оукен для американської економіки, однак для України дана кореляція залишається актуальною та потребує оцінки. Також потребує дослідження оцінка впливу безробіття на інфляцію.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні особливостей регіонального та національного ринків праці та

виявленні зв'язку між безробіттям та інфляцією, безробіттям та ВВП на національному та регіональному рівнях.

Виклад основного матеріалу. Проблема безробіття в теперішній час актуальна для України, що пов'язано з доволі високим його рівнем та високим коливанням по рокам. Для економіки України, як і для будь-якої ринкової економіки, властива наявність безробіття. Воно гостро стояло в період переходу від планової до ринкової економіки та залишило глибоке негативне сприйняття в суспільній свідомості. І нині дана проблема залишається актуальною для значної частини працездатного населення. Тому часто держава намагається зменшити рівень безробіття в конкретний момент настільки, наскільки це можливо. При цьому відсутня довгострокова стратегія боротьби з безробіттям, яка включає прогнозування змін в структурі економіки, чисельності населення та його руху.

Такий підхід до проблеми безробіття є помилковим, тому що державна економічна політика докладає занадто багато зусиль для вирішення даної проблеми, нехтуючи при цьому іншими важливими показниками економічного розвитку. Подолання безробіття не повинно бути самоціллю, це лише один із економічних параметрів, який потрібно вміти контролювати та прогнозувати для максимізації економічного зростання та збалансованого зростання доходів населення.

Для того, щоб проаналізувати безробіття в Україні, потрібно виділити його складові. В економічній науці в залежності від природи виникнення виділяють фрикційне, структурне та циклічне безробіття (рис.1).

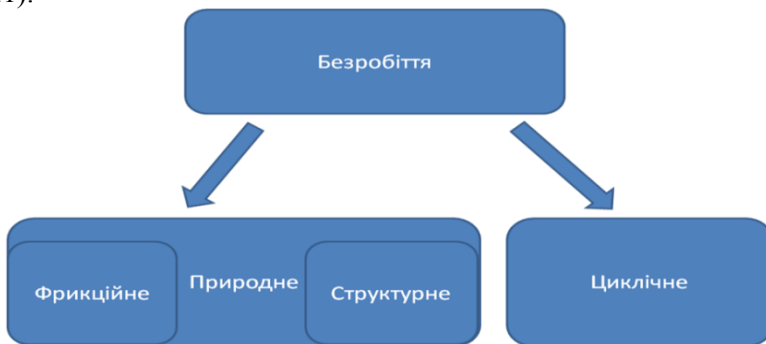

Рис. 1. Види безробіття та їх взаємозв'язок [5, с. 110]

Циклічне безробіття – це безробіття, яке виникає внаслідок циклічного розвитку економіки. При цьому рівень структурного та фрикційного безробіття разом становлять природний рівень безробіття, тобто рівень безробіття, який властивий економіці країни, коли її стан вважається оптимальним. Тобто, це рівень безробіття при повній зайнятості. Фактичний, тобто наявний рівень безробіття може відрізнятись від природного як в більшу сторону, так і в меншу.

Як сказано вище, природний рівень безробіття складається із структурного та фрикційного. Структурне безробіття пов'язано з проблемами, які виникають внаслідок структурної трансформації економіки. Процес цієї трансформації достатньо довготривалий та слабо керований з боку держави. Фрикційне безробіття пов'язано з рухом робочої сили.

Справді, оскільки різні робочі місця розрізняються і за складністю, і по оплаті праці, безробітний може навіть відмовитися від першого запропонованого йому робочого місця. Безробіття, викликана тим, що встановлення відповідності між працівниками і робочими місцями вимагає часу, називається фрикційним безробіттям. Певний рівень фрикційного безробіття неминучий в умовах постійно мінливої ринкової економіки. Попит на різні товари постійно коливається, що в свою чергу викликає коливання попиту на працю працівників, які виробляють ці товари. Впровадження персональних комп'ютерів, наприклад, скоротило попит на друкарські машинки, що в свою чергу знизило попит на працю на підприємствах з виробництва друкарських машинок. Одночасно збільшився попит на працю в електронній промисловості [1, с. 204].

Структурні зрушення не є єдиною причиною постійного вивільнення працівників і фрикційного безробіття. Крім цього, робітники несподівано для себе опиняються звільненими в разі, якщо фірма зазнає банкрутство, якщо якість їх роботи визнається незадовільною або якщо їх конкретна кваліфікація більше не потрібна. Робітників також звільняються за власним бажанням у разі зміни своїх професійних інтересів або при переїзді в інший район країни. Поки зберігаються міжфірмові коливання попиту і пропозиції на ринку праці, фрикційне безробіття неминуче [1, с. 205].

Для аналізу рівня безробіття побудована модель безробіття. Дані для цієї моделі взяті за 2004 – 2017 роки.

Для побудови моделі безробіття обрана лінійна залежність (лінійна функція $y=kx+b$), де: x – незалежна змінна, яка дорівнює порядковому номеру року в системі координат ОУ; k – коефіцієнт пропорційності.

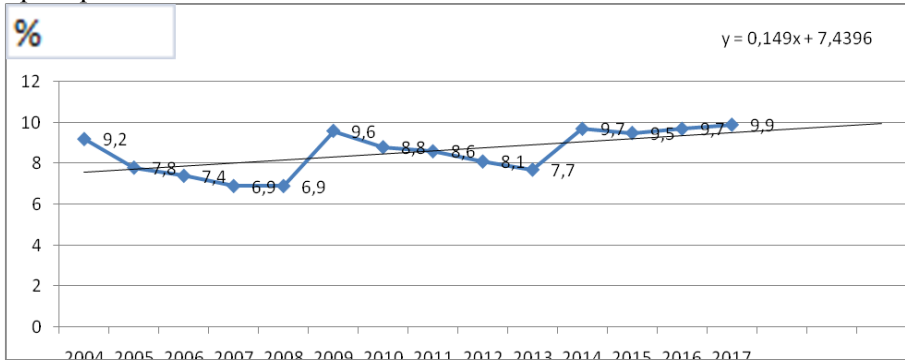

Рис.2. Рівень безробіття по рокам в Україні, % (побудовано авторами за даними [2])

Оскільки коефіцієнт пропорційності має позитивне значення, функція безробіття має позитивний нахил, а рівень природного безробіття має тенденцію до підвищення.

Коефіцієнт пропорційності складає 0,149. Можна зробити висновок, що природний рівень безробіття в середньому підвищувався в 1,0149 в рік за період дослідження. Коефіцієнт b показує зміщення графіка функції вздовж осі ОУ, в економічній інтерпретації це значення природного рівня безробіття в рік, який передре року дослідження. В даному випадку він складає 7,4396, тобто рівень природного безробіття в 2003 році становив 7,44 %.

Згідно з даними графіка (рис,2), рівень безробіття в означений період коливався від 6,9 % до 9,9 %. Лінія тренду, для побудови якої використалась лінійна залежність, відображає природний рівень безробіття, який за означений період становить приблизно 8,8-9 % та має тенденцію до підвищення. В тих точках графіка, де фактичний рівень безробіття перевищує природний, наявний ще один вид безробіття – циклічний. Зрозуміло, що циклічне безробіття виникає в фазі спаду (рецесії). Воно спостерігалось під час кризи 2008-2009 рр., а також з 2014 року по теперішній час.

На рис. 2 показано рівень безробіття в Одеській області за аналогічний період.

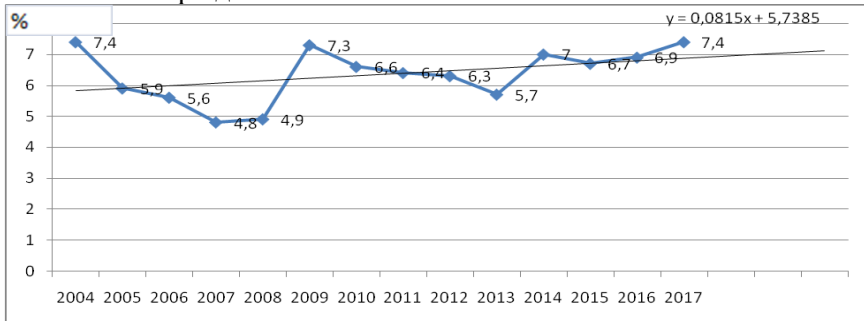

Рис.3. Рівень безробіття в Одеській області по рокам (побудовано авторами за даними [2])

Згідно з даними графіку, на регіональному рівні також має місце коливання безробіття в діапазоні 4,8-7,4 %. Природний рівень безробіття складає 6-6,8 %, що нижче, ніж в цілому по Україні. Такий рівень безробіття зумовлений структурою економіки регіону, вона дозволяє створити більше робочих місць, ніж структура національної економіки.

Аналіз показників графіків безробіття на регіональному та державному рівні показує, що регіон є невід’ємною складовою національної економіки. Процеси, які відбуваються на національному рівні, одразу викликають зміни на рівні окремого регіону. Про це свідчить синхронність коливання рівня безробіття на графіку. В той же час, природні рівні безробіття України та Одеської області не є тотожними.

Безробіття на природному рівні необхідне, так як стримує інфляцію. В економіці з повною зайнятістю будь-який сплеск сукупного попиту обертається зростанням рівня цін, оскільки виробництво не може адекватно відреагувати на зростання попиту через брак ресурсів [5, с. 113].

Цей процес можна розглянути, якщо зіставити на одному рисунку графіки рівня безробіття та рівня інфляції. На рис. 4 можна спостерігати зв’язок між коливанням рівня безробіття та інфляції в період з 2004 по 2017 роки.

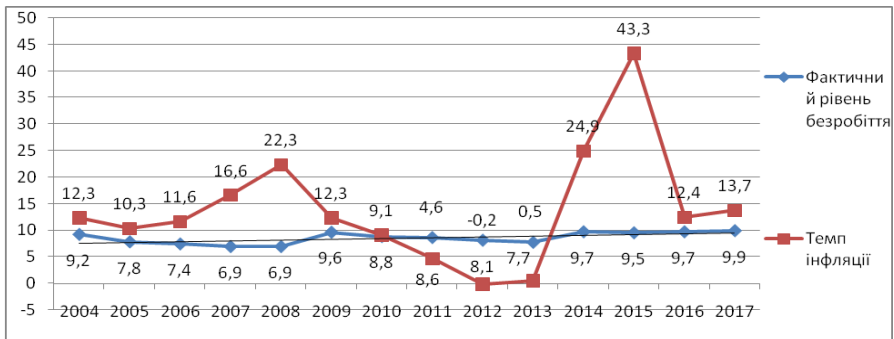

Рис. 4. Безробіття та інфляції в Україні (побудовано авторами за даними [2, 4])

В період з 2007 року по 2008 рік рівень фактичного безробіття опускався нижче природного рівня, а саме, становив 6,9 %, в той час як рівень природного безробіття становив 8%. В цей час рівень інфляції зріс з 11,6 % до 16,6 % в 2007 році, також збільшився і у наступному році до 22,3 %.

У 2009 році рівень фактичного безробіття склав 9,6 % та перевищив рівень природного безробіття на 1,5-1,6 %. В тому ж році рівень інфляції сповільнився з 22,3 до 12,3 % і продовжував спадати в наступні роки, коли рівень безробіття опустився до природного рівня.

Однак при більш уважному розгляді графіку можна знайти розбіжності між даними графіка та концепцією безробіття, взятої при написанні даної наукової статті, які проявляються у неточностях фактичних даних з положеннями наукової теорії за окремими роками.

Наприклад, в 2014 році фактичний рівень безробіття підвищився в порівнянні з попереднім роком та перевищив природний рівень. З точки зору наукової концепції, рівень інфляції у відповідь на таке підвищення повинен сповільнитись. Однак, в дійсності відбулось швидке прискорення з 0,5% в попередньому році до 24,9% в 2014 році. В 2015 році ситуація була схожою: рівень фактичного безробіття мінімально перевищив рівень природного, однак інфляція прискорилась з 24,9 % до 43,3 %. В 2016 році безробіття трималось на природному рівні, однак інфляція різко зменшилась до 12,4 %.

Також виникає запитання при аналізі безробіття та інфляції 2012 року. В порівнянні з попереднім роком рівень безробіття трохи спав та опустився нижче природного. Інфляція згідно з економічною

теорією повинна була прискоритись, однак фактично вона знизилась з 8,6 % до -0,2 %, тобто в даний рік спостерігалась дефляція.

В дійсності, протиріччя між науковою концепцією та фактичними даними немає. Між теоретичним напрацюванням та фактичним результатом часто виникає розбіжність. В даному випадку причиною розбіжності є складна природа інфляції. Хоча рівень безробіття та інфляція мають тісний зв'язок, цей зв'язок не завжди є вирішальним в динаміці цих показників. Адже інфляція – це окреме складне явище, яке залежить від багатьох чинників. Вона змінюється під впливом безробіття у випадку його значення нижче природного рівня, однак це не означає, що на неї не діють інші фактори. Для того щоб детально описати причини таких значних розбіжностей на графіку, необхідно вийти за межі означеної в статті проблеми. Однак, цілком очевидно, що причиною такої поведінки кривої інфляції в 2014-2015 роках стали спекулятивні очікування учасників ринку, які призвели до розширення спіралі інфляції.

Крім того, необхідно врахувати фактор статистичних погрішностей. Це можуть бути випадкові помилки статистичних досліджень. Наприклад, офіційні дані по інфляції, по яким будується модель, можуть дещо відрізнятись від реальних, адже неможливо оцінити зміну цін абсолютно на всі товари. Тому для спрощення розрахунку інфляції використовують споживчий кошик, куди входять кілька десятків самих вживаних товарів. Це також може викликати розбіжності на графіку. І в даному випадку фактор погрішностей пояснює зміну кривих безробіття та інфляції в 2012 році.

Подібна ситуація повторюється і на регіональному рівні. На рис. 5 зображено взаємозв'язок рівня безробіття та інфляції в Одеській області.

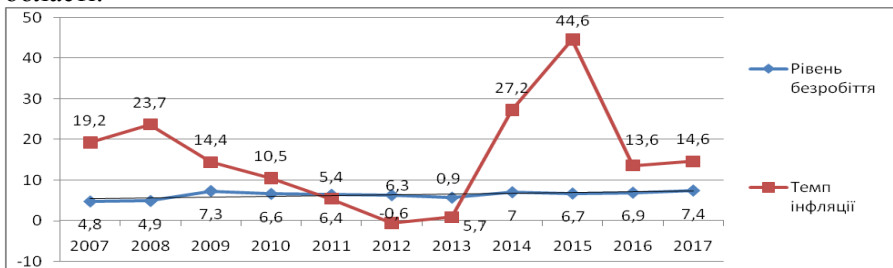

Рис. 5. Безробіття та інфляції в Одеській області
(побудовано авторами за даними [3, 4])

Під час зниження рівня фактичного рівня безробіття нижче природного відбувається прискорення інфляції в регіоні та навпаки. І також, як і в першому випадку, постає питання відповідності фактичних даних теоретичному обґрунтуванню.

Отже, фактичне безробіття не повинно бути менше природного. Якщо рівень фактичного безробіття виявиться нижчим за рівень природного, то це призведе до росту інфляції.

Якщо тривалий час проводити політику мінімізації безробіття і його рівень буде нижчим за природний, це може призвести до стагфляції, тобто одночасного зростання безробіття та інфляції. Механізм стагфляції проводиться в декілька етапів. Спочатку рівень безробіття опускається нижче природного, в цей час підприємства утримують занадто велику кількість працівників, що підвищує їх витрати. Водночас закон про мінімальну заробітну плату перешкоджає установленню рівноважної заробітної плати, тому для отримання прибутку чи досягнення беззбитковості, підприємства змушені підвищувати ціни на свою продукцію. Доходи працівників підприємств падають і вони вимагають додаткового підвищення зарплати. Витрати підприємств стають ще вищими і для їх зниження вони змушені скорочувати працівників. Можна стверджувати, що зв'язок безробіття з інфляцією досить тісний та частково зворотній.

Різницю між природним та фактичним безробіттям складає циклічне безробіття

Циклічне безробіття пов'язане з коливаннями економічної кон'юнктури. На фазі спаду в економіці попит на товари і послуги скорочується, що веде до скорочення виробництва і зайнятості. На фазі підйому, навпаки, зростає попит на споживчі та інвестиційні товари, а значить, на робочу силу. В деякі періоди фактичний рівень безробіття може бути нижче природного рівня, і в цьому випадку економіка буде відчувати надлишок сукупного попиту, а значить, інфляцію. [5, с. 113] Це ще раз підтверджує правильність економічної політики боротьби з циклічним безробіттям, а не з природним. Циклічне безробіття має місце тільки за умови, що фактичне безробіття перевищує природне.

Однак крім інфляції, ще одним важливим показником національної економіки є економічна активність. Для виміру економічної активності використовують узагальнений показник валовий внутрішній продукт. ВВП також має тісний зв'язок з

безробіттям. Цей зв'язок дослідив А. Оукен, а саме, зв'язок циклічного безробіття з рівнем ВВП. Циклічне безробіття свідчить про неповне використання виробничих ресурсів, що призводить до «втраченої вигоди» ВВП, тобто при наявності циклічного безробіття фактичний ВВП виявиться меншим від потенційного ВВП при відсутності циклічного безробіття.

Державна політика в галузі зайнятості повинна будуватися виходячи насамперед з визначення типу безробіття: держава повинна боротися не з будь-якої безробіттям, а лише з циклічною.

Виникає необхідність дослідження зв'язку циклічного безробіття та ВВП, а саме, як рівень циклічного безробіття впливає на потенційну втрату ВВП. Оцінити даний вплив дозволяє Закон Оукена. Згідно з даним законом, якщо циклічне безробіття збільшується на 1%, то фактичний ВВП відстає від потенційного на 3%. Це означає, що кожен відсоток циклічного безробіття зменшує фактичний обсяг ВВП на 3% в порівнянні з ВВП при повній зайнятості. Із закону Оукена також випливає, що якщо в період спаду виробництво скорочується на 3%, то це збільшує циклічне безробіття на 1%. Зв'язок темпу зростання ВВП з рівнем безробіття показано в табл. 1.

Таблиця 1

Показники безробіття та втрати ВВП

Показники	Роки						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	2	3	4	5	6	7	8
Рівень природного безробіття, %	7,74	7,89	8,04	8,18	8,33	8,48	8,63
Рівень фактичного безробіття, %	9,2	7,8	7,4	6,9	6,9	9,6	8,8
Рівень циклічного безробіття, %	1,46					1,12	0,17
Реальний ВВП по ППС, млрд. грн	296,6	315,6	349,9	388,7	405,2	346,5	351,7
Втрати ВВП, млрд. грн	3,01					11,62	1,78
	Роки						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Рівень природного безробіття, %	8,78	8,93	9,08	9,23	9,38	9,53	9,67
Рівень фактичного безробіття, %	8,6	8,1	7,7	9,7	9,5	9,7	9,9

1	2	3	4	5	6	7	8
Рівень циклічного безробіття, %				0,47	0,12	0,17	0,23
Реальний ВВП по ППС, млрд. грн	378,5	386,4	392,6	371,8	341,5	352,3	368,8
Втрати ВВП, млрд. грн				5,27	1,26	1,84	2,49

Джерело: розраховано за даними [2]

У таблиці 1 відображено розрахунок втрат потенційного ВВП. Згідно наведених даних, в роках, коли циклічне безробіття перевищує природне, відбувається падіння ВВП від його потенційного рівня, спостерігається зворотний зв'язок безробіття та ВВП, тобто закон Оукена підтверджується

Для зручності сприйняття відхилення фактичного обсягу ВВП від потенційного наведено рис. 6.

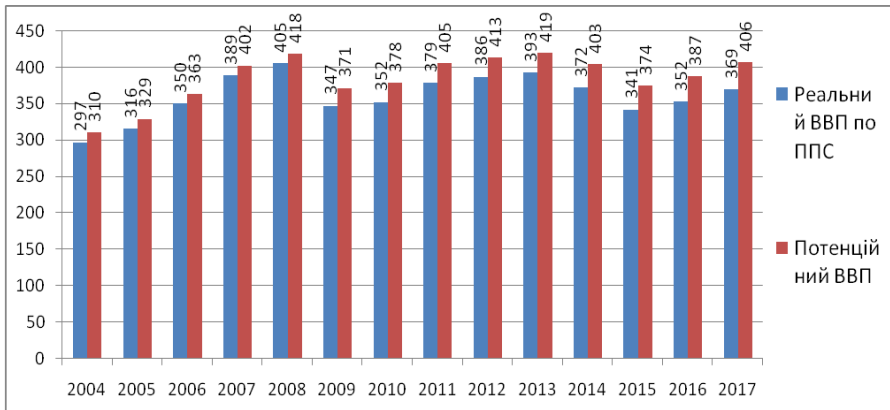

Рис. 6. Обсяг реального та потенційного ВВП
(побудовано авторами за даними [2])

Розрив між реальним та потенційним ВВП збільшується лише в тих роках, коли було зафіксоване циклічне безробіття, що опосередковано підтверджує правильність розрахунків. Так, у 2004 році втрати потенційного ВВП склали понад 13 млрд дол., в 2009 – 11,6 млрд дол., в 2010 – майже 1,8 млрд дол., у 2014 – понад 5 млрд дол. З цього випливає, що державна політика повинна бути

спрямована на боротьбу з циклічним безробіттям з метою запобігти непотрібним втратам ВВП та прискорити темпи економічного зростання. В цілому в період з 2004 по 2017 рік втратили ВВП у зв'язку з безробіттям склали 37,3 млрд. дол. , а потенційний ВВП в 2017 році міг скласти понад 406 млрд. дол.

Отже, аналіз динаміки безробіття в Україні дозволяє сформулювати наступні вимоги до державної економічної політики в сфері безробіття:

- підтримувати рівень безробіття не нижче його природного рівня з метою запобігання виникнення інфляційного попиту на товари та послуги.

- звести рівень циклічного безробіття до мінімуму з метою мінімізації втрат ВВП.

Однак, вжитих заходів може виявитися недостатньо для мінімізації даної проблеми. Навіть грамотна економічна політика в сфері безробіття часто не може подолати його прояви та наслідки. Збалансований таким чином фактичний стан безробіття може виявитися занадто високим для подолання перш за все соціальних наслідків. Але безробіття не можна опустити нижче його природного рівня, інакше це викличе підвищення інфляції. Тому необхідно знайти інший спосіб зниження безробіття, наслідком якого не стане прискорення інфляції.

Зрозуміло, що фрикційне безробіття може регулюватись з боку держави. Таким чином, державна економічна політика може регулювати рівень природного безробіття методом впливу на фрикційне безробіття.

На жаль, в період між 2004 та 2017 роками спостерігалась тенденція незначного підвищення рівня природного безробіття, що свідчить про деградацію механізмів державного регулювання в даній сфері та зміну структури економіки (збільшилась доля послуг в структурі ВВП а зменшилась доля промисловості).

Висновки. Регіональний та державний ринок праці мають тісний взаємозв'язок повне подолання проблеми безробіття регіону неможливе без вирішення даної проблеми на національному рівні. В умовах ринкової економіки повністю подолати безробіття неможливо, воно є невід'ємним явищем даної економічної системи. Рівень безробіття є не лише показником, але й інструментом економічної

політики держави. Регулюючи безробіття, можна впливати на темп інфляції та темп зростання ВВП.

Безробіття коливається в часі у зв'язку з циклічністю розвитку економіки. Коливання безробіття по територіальному принципу зумовлено структурним безробіттям, а отже, регіональною структурою економіки.

Для провадження ефективної політики боротьби з безробіттям необхідно дотримуватись двох принципів:

- підтримувати рівень безробіття не нижче його природного рівня з метою запобігання виникнення інфляційного попиту на товари та послуги.

- звести рівень циклічного безробіття до мінімуму з метою мінімізації втрат ВВП.

Література

1. Мэнкью Н.Г. Макроэкономика. Пер. с англ. – М.: Изд-во МГУ, 1994. – 736 с.
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/>
5. Савченко А. Г. Макроекономіка: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.

1. Мэнк`ю N.G. Макроэкономы`ка. Пер. s angl. – М.: Y`zd-vo MGU, 1994. – 736 s.
2. Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Golovne upravlinnya staty`sty`ky` v Odes`kij oblasti [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
4. Oficijny`j sajt Ministerstva finansiv Ukrayiny` [Elektronny`j resurs] – Rezhym`m dostupu: <https://www.minfin.gov.ua/>
5. Savchenko A. G. Makroekonomika: Pidruchny`k. – K.: KNEU, 2005. – 441 s.

21.08.2018